

Український селянин

ТРАДИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ СЕЛЯНСТВА

2001 РІК

ВИПУСК - 3

Спеціальний:

Випуск підготовлений за сприяння

Аграрної партії України

МАТЕРІАЛИ ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СИМПОЗИУМУ З ПРОБЛЕМ АГРАРНОЇ ІСТОРІЇ

До випуску включені доповіді і повідомлення учасників ІІІ Всеукраїнського симпозиуму з проблем аграрної історії, який був проведений 17-18 травня 2001 року (Черкаси-Мліїв) Інститутом історії України НАН України, Черкаським державним університетом імені Богдана Хмельницького, Науково-дослідним інститутом селянства та Науковим товариством істориків-аграрників. Матеріали згруповані в тематичні рубрики і подані згідно хронологічної послідовності висвітлених в них проблем.

Український селянин: Праці Науково-дослідного інституту селянства / Інститут історії України НАН України. - Черкаси, 2001. - Вип.3. - 368 с

Редакційна колегія:

Кульчицький С.В., доктор іст. наук, професор (відповід. редактор), Калініченко В.В, доктор іст. наук, професор, Корновенко С. В., кандидат іст. наук (відповід. секретар), Кузмінський А.І., професор, Морозов А.Г., доктор іст. наук, професор, (заступник редактора), Лях Р.Д., доктор іст. наук, професор, Марочко В.І., доктор іст. наук, провідний наук, співробітник, Панченко П.П., доктор іст. наук, професор, Чабан А.Ю., доктор іст. наук, професор

Редколегія публікує матеріали, не завжди поділяючи погляди їх авторів. Матеріали не рецензуються і не повертаються

Засновник - Інститут історії України НАН України

Видається за рішенням Вченої ради Інституту історії України НАН України (протокол №1 від 25.01.2001 р.)

Аграрне питання: історія і сучасність

Кульчицький С.В. - НЕП в загальноісторичному контексті.....	7
Панченко П.П. - Проблеми історіографії аграрних відносин в контексті державотворення в Україні.....	9
Лях Р.Д. - Напрямки вивчення історії колгоспів.....	15
Тригуб П.М. - Господарське життя південноукраїнського села у перше повоєнне десятиріччя (1946-1955 рр.)	16

Аграрна історія України: проблеми історіографії та джерелознавства

Романцов В.М. - Українське селянство у добу утворення козацької держави: висвітлення проблеми у працях М.Костомарова.....	22
Рахно С.Я.-ОлександрРусов-дослідник українського пореформеного села	26
КротВ.О. -Аграрне питання в публіцистиці МС.Грушевського	32
Олашин М.В. - Проблема соціальних рухів у західноукраїнському селі другої половини XIX століття у новітній вітчизняній історіографії	34
Вінтонів О.О. - Професор Дмитро Леонідович Похилевич - засновник львівської школи аграрної історії	37
Водотика С.Г. - Особливості менталітету вчених-істориків УСРР 20-х років XX століття	40
Дровозюк СІ. - Духовне життя українського селянства в умовах утвердження тоталітарного ладу: історіографія проблеми	47
Герасименко О.В. - Методичні аспекти вивчення селянського руху другої половини XIX - початку XX століття у науковій спадщині М.Н. Лещенка	52
Серікова Н.Н. - Історія розвитку наукових сільськогосподарських бібліотек України.....	55
Кіраль З.П. - Відображення історії аграрної науки України в архівних фондах.....	57
Басун Н.Ф. - Архівний фонд науково-дослідних установ УААН як основа джерелознавчих досліджень з розвитку аграрної науки (до питань комплектування)	58
Пірко В.О. - Топографічні описи Харківського намісництва кінця XVIII століття як джерело до історії культури селян Слобожанщини.....	59
Рогальчук Л.Ю. -Періодичні видання сільськогосподарської тематики: статистичний аналіз.....	64
Анікіна О.П. - Періодичні видання сільськогосподарських товариств в Україні кінця XIX - початку XX століття як джерелознавча база наукових досліджень	65
Щиголь А.С. - "Южно-Русская сельскохозяйственная газета" (1896-1920 рр.) - видання Харківського товариства сільського господарства як джерело вивчення розвитку сільського господарства та сільськогосподарської бібліографії.....	66
Капустян Г. - Часопис "Радянський селянин" - як історичне джерело для дослідження суспільно-політичного життя українського села 1920-х рр.....	67
Маслак О.Г. - Висвітлення суспільно-економічних ідеалів селянства сучасної України в іноземній літературі.....	71
Гриценко Н.Ф.- Інформаційні потреби читачів ЦНСГБ УААН	72
Світайло В.К. - Предметний каталог ЦНСГБ УААН як засіб задоволення тематичних запитів користувачів: сучасний стан і перспективи	72
Дермеленко Т.Ф. - Створення української аграрної біографістики як складової частини аграрної історії та національної сільськогосподарської бібліографії.....	73
Зінченко Л.О., Сова С.О. - Український репертуар сільськогосподарської книги у фонді ЦНСГБ УААН: проблеми та перспективи дослідження	75

Аграрний лад середньовічної України та української козацької держави
XVII-XVIII століття

Сиволап М.П. - Коротка характеристика Середньодніпровських пам'яток ямної культурно-історичної області	77
Рассамакін Ю.Я. - Біля витоків землеробства Північного Причорномор'я	80
Бурдо Н.Б. - Ранній етап землеробського суспільства між Дністром та Дніпром (Трипілля А).....	83
Рижов С.М. - Особливості ідеологічних уявлень трипільських племен за матеріалами святилища поселення Конівка	84
Віденко М.Ю. - Розвиток раннього землеробства та шлях до цивілізації межиріччя Південного Бугу та Дніпра.....	86

Романчук Л.О. - Сільськогосподарські функції ландшафтів у давньо-слов'янський час	87
Моця О.П., Гогун І.А. - Дослідження сільських пам'яток епохи Київської Русі в Україні.....	88
Михайлюк Ю.М. - Сільська община Середнього Подніпров'я в контексті державотворчих процесів на Русі у IX-першій половині XIV століття	92
Бодрухін В.М. - Змінив сільськогосподарському виробництві напередодні удільної доби: стан наукової розробки проблеми	97
Івангородський К.В. Селянство Середнього Подніпров'я в кінці XV - першій половині XVII століття як етносоціальний елемент	100
Вирський Д.С. - Світова економічна система та козацька революція середини XVII століття	106
Пиріг П.В. - 3 історії землеволодіння на Чернігівщині в другій половині XVII століття	106
Гоцуляк В.В. - Земельне законодавство та система судочинства в Україні часів Гетьманщини	113
Ластовський В.В. - Особливості аграрно-економічного стану чорного духовенства на Лівобережній Україні у XVIII столітті	113

Українське селянство в умовах капіталістичної трансформації суспільства та аграрна революція 1917-1920 рр. Кожолянюк Г.К., Кожолянюк

А.Г. - Землеволодіння та землекористування на Буковині в кінці XVIII - першій половині XIX століття	115
Бундак О. А. - Селянське землеволодіння і землекористування дореформенно! Волині	118
Левченко Л.Л. - Межування земель в Миколаївсько-Севастопольському військовому губернаторстві в першій чверті XIX століття.....	121
Мельниченко В.М. - Винокурна промисловість Правобережної України у дореформенний період.....	126
Шевченко В.М.-Реформа 1861 року: незавершеність чи досягнення мети?	127
Якименко М.А. - Економічна ефективність індивідуального селянського (фермерського) господарства Лівобережної України в епоху утвердження і розвитку ринкових відносин (1861-1917 рр.)	131
Краснікова О.М. - Кредита система сільськогосподарського виробництва на Полтавщині в епоху вільного підприємництва (1861-1917 рр.)	136
Малєєва Т.І. - Особливості розвитку промислів з обробки шкіри у Полтавській губернії (1880-1910 рр.)	140
Крамарчук Т.Д. - Становище українських селян-переселенців у Башкирії наприкінці XIX - на початку XX століття	146
Довжук І.В. - Селянство як резерв формування промислового робітництва Наддніпрянської України (кінець XIX - початок XX століття).....	151
Гандиш А.М.- Чернігівське земство і сільськогосподарська освіта	153
Горбаньов В.В. - Становище в аграрному секторі Харківської губернії на початку XX століття	155
Мудрук О.С. - До питання історії плуга початку XX століття.....	158
Метка Л. - Гончарство у селянських господарствах на рубежі XIX - XX століть	159
Росновський М.Т., Пустовий М.І. - Технологія вирощування луб'яних культур в селянських господарствах України кінця XIX - початку XX століття в контексті сучасних методів господарювання	163
Гайдай Л.І. - Використання агрономії в селянських господарствах Правобережної України (1906-1914рр.).....	166
Рудакова І.В. - Огляд релігійності українських селян на загальноконфесійному фоні Правобережної України другої половини XIX століття.....	170
Присяжнюк Ю.П. - Вплив ринкової трансформації суспільства на ментальні імперативи українських хліборобів посткрішосницької епохи.....	173
Мойсієнко В.М. - Характерні риси правового статусу селянства в пореформенний період.....	177
Драч О.О. - Створення мережі початкових шкіл в українських губерніях Російської імперії в другій половині XIX століття	179
Тронько Т.В. - Зміни в організації жіночої середньої освіти в Наддніпрянській Україні другої половини XIX століття.....	181
Цибуленко Л.О. - Аграрний сектор муніципальної економіки Одеси, Миколаєва і Херсона в кінці XIX - на початку XX століття як форма поєднання громадського землеволодіння та приватного землекористування.....	186
Цибуленко Г.В. - Роль кредитспілок Херсонської губернії у перетворенні дрібного виробника на повноправного суб'єкта ринкового простору	190
Фареній І.А. - Вплив просвітницької діяльності кооперації на соціальний та культурний розвиток українського селянства (початок XX століття).....	195
Коваленко С.Д. - Професор П.В. Будрін - організатор дослідних робіт з проблем селекції польових культур на Україні	199
Темірова Н.Р. - Сільськогосподарське виробництво у великих поміщицьких маєтках Правобережної України на початку XX століття	200
Дудка В. - Безземельні господарства Полтавщині напередодні революції 1917-1920 років.....	213

Землюліна Н.Л. - Аграрне питання в програмних документах українських національних партій на початку XX століття	206
Павко А.І. - 3 історії Української селянської партії.....	209
Ковальова Н.А. - Соціально-економічний аспект аграрної політики українських урядів періоду революції 1917-1921 рр.....	211
Волошко О.О. - "Всеросійський союз земельних власників" на захисті принципу приватної власності (літо-осінь 1917р.).....	215
Берестовий А.І. - Політичні ідеали селянства в роки української революції (за часів Директорії).....	219
Михайлюк О.В. - Революція та загострення соціокультурного антагонізму між містом і селом	221
Богуславська В.Г. - Розробка концептуальних основ народної освіти та перші кроки її організації в Україні за доби Центральної Ради (березень 1917 - квітень 1918 років).....	234

Аграрний сектор економіки радянської України Костенко Р.В. - Основні

тенденції розвитку сільського господарства в Україні 20-ї на початку 30-х рр.	227
Маленко В.М.-НЕП в сільському господарстві Одещини 1921-1929 роки	228
Корновенко С.В., Морозов А.Г. - Трансформація податкової політики радянської влади в українському селі на початку НЕПу	230
Лазуренко В.М. - Особливості участі заможного селянства України у виборчому процесі в 1921-1923 рр	236
Шевченко С.І. - Перший радянський голод на Україні і допомога міжнародних організацій (на прикладі Єлисаветградського повіту, весна-літо 1922 р.).....	240
Філіппов К.В. - Досвід сільськогосподарської кооперації в ринковій трансформації аграрного сектора економіки України в 20-і роки XX століття	244
Звіркоський І.В. - Напрямки державного регулювання розвитку селянського господарства в період НЕПу на Україні.....	247
Шевченко О.І. - Знайома незнайома: образ селянки Катеринославщини періоду НЕПу (1921 - 1925 рр.)	250
Бабенко Л.Л. - Більшовицька політика в галузі торгівлі на селі у 20-х на початку 30-х років в Україні	253
Святець Ю. А. - Статистичний аналіз економічної ефективності селянських господарств України на початку НЕПу: компаративний аспект	256
Костюкова О.М. - Здійснення культурно-політосвітньої роботи серед селянства засобами екскурсій в 20-х роках XX століття на Україні	260
Мусієнко В.Є. - Зміцнення колгоспів України у другій половині 30-х рр.: історична закономірність чи ідеологічна догма?	263
Рибак І.В. - Рух за перебудову соціальної сфери села у часи "колгоспного неонепу": форми та наслідки (1934-1936 рр.)	267
Прилуцький В.І. - Участь молоді в житті українського села під час проведення насильницької колективізації	271
Ефіменко Г.Г.-Становище селян Старобільщини у 1930-ї рр	276
Міщанин В. - Як знищували господаря-власника на Полтавських чорноземах у 1920-х-і 1930-х роках (Деякі сторінки з історії села Глинського Зіньківського району Полтавської області)	281
Голиш Г.М. - Колгоспна Чапаєвка 30-х років, як міфологізована модель радянської модернізації українського села.....	287
Вергунов В. А. - Проблеми організації сільськогосподарської дослідної справи на Україні в 20-30-х роках XX століття	290
Кабачій Р. - Діяльність сталінського та гітлерівського тоталітаризму, як чинник суспільного розколу українського селянства (на прикладі Херсонщини)	291
Веселова О.М. - Післявоєнний сталінський голодомор (1946-1947 рр.)	294
Н і кілев О.Ф. - Керівна ланка матеріального виробництва українського села: особливості формування і функціонування у повоєнний період (середина 40-х - перша половина 50-х років XX століття).....	298
Овчаренко О.І., Сухушина О.В. - Деякі аспекти аграрної реформи в Польщі 1945-1960 рр	302
Марчук В.В., Тимченко С.М. - До проблеми визначення етапів державної політики щодо особистих підсобних господарств сільського населення в 1955-1965 роках	305
Гаврилов В.М.-Селянська реприватизація землі та боротьба з нею радянської влади	310
Лубко І.М. - Суб'єктивний фактор в аграрних перетвореннях середини 50-х - початку 60-х рр	316
Романюк І.М. - Спроби реформування сільського господарства у 1950-х-на початку 1960-х рр	319
Ковбак Л.В.-Участь України в реалізації проекту освоєння цілинних земель (1954-1961 рр.)	322
Москальов Б.Г. - Проблеми ефективного використання сільськогосподарської техніки в період "розвинутого соціалізму"	324
Кузнецов О.А. - Агропромисловий комплекс України в 70-х - першій половині 80-х років XX століття: соціально-демографічний аналіз	327